

Handläggare
Elin Sundberg
Telefon: 08-508 081 32**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2026-02-19

Handlingsplan för åldersvänlig stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kungsholmens stadsdelsnämnd är remissinstans för ”Handlingsplan för åldersvänlig stad” som har tagits fram. Handlingsplanen är tänkt att ersätta ”Handlingsplan för äldrevänlig stad”.

Stockholm stad är medlem i det europeiska nätverket Age-friendly cities and communities och har även åtagit sig att följa världshälsoorganisationens (WHO) modell för en åldersvänlig stad. Den handlingsplan som nu är på remiss ska fungera som en plan för hur åtagandena ska uppfyllas.

Förslag till ny handlingsplan bedöms av förvaltningen vara snarlik den tidigare handlingsplanen och kan inte utläsa någon direkt skillnad i ambitionsnivå. Förvaltningen lämnar flera synpunkter, framförallt att det behöver bli ännu tydligare vilka som ansvarar för genomförandet.

Bakgrund

Stockholms stad har en beslutad handlingsplan för en äldrevänlig stad som beslutades av kommunfullmäktiga maj 2021 och som skulle gälla i tre år. Förslag till en ny handlingsplan har tagits fram vilken skickades på remissrunda inom staden 2025. På grund av inkomna synpunkter har handlingsplanen reviderats och en ny remissomgång görs. I denna remissomgång är Kungsholmens stadsdelsnämnd en av remissinstanserna. Andra remissinsatser är andra stadsdelsnämnder, äldrenämnden, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden med flera. Yttrandet ska vara inlämnat till kommunstyrelsen senast 2 mars 2026.

Ärendet

Kungsholmens stadsdelsnämnd är remissinstans för ”Handlingsplan för åldersvänlig stad”. Handlingsplanen är tänkt att ersätta ”Handlingsplan för äldrevänlig stad”.

Summering av handlingsplanen

Handlingsplanen beskriver att Stockholms stad ska vara en åldersvänlig stad. Stockholm har åtagit sig detta genom medlemskap i det europeiska nätverket Age-friendly cities and communities samt åtagit sig att följa världshälsoorganisationens (WHO) modell för en åldersvänlig stad. Handlingsplanen är tänkt att utgöra en plan för ut dessa åtaganden ska uppfyllas. Arbetet beskrivs som tvärsektoriellt och alla nämnder och bolag ska arbeta för att målen i handlingsplanen uppfylls. Handlingsplanen utgår ifrån WHOs modell men har anpassats till stadens förutsättningar och omfattar fem utvecklingsområden – delaktighet och inflytande, samverkan och partnerskap, social inkludering, bostäder och stadsmiljö samt kommunikation och information. Under varje utvecklingsområde beskrivs de önskade effekterna väldigt kortfattat och övergripande för att därefter ge exempel på hur arbetet kan gå till. Sist i varje avsnitt är en punktlista där det beskrivs vad som görs och av vilken instans.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen och socialtjänstavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och i pensionärsrådet. Synpunkter framgår av protokollen. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att ta del av tjänsteutlåtandet, eventuella synpunkter framgår av separat skrivelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen lämnar här sina synpunkter på handlingsplanen nedan.

Generella synpunkter på handlingsplanen

Förslag till ny handlingsplan bedöms av förvaltningen vara snarlik den tidigare handlingsplanen och kan inte utläsa någon direkt skillnad i ambitionsnivå. Fokus är på samma fem utvecklingsområden; delaktighet och inflytande, samverkan och partnerskap, social inkludering, bostäder och stadsmiljö och kommunikation och information. Dessa utvecklingsområden förefaller relevanta då de ska omhänderta stadens delar i åtagandena inom Age-friendly cities and communities och WHOs modell.

En förändring är namnbytet, från ”äldrevänlig” till ”åldersvänlig”. Förvaltningen föreslår att handlingsplanen tydligare definierar

vilken målgrupp som avses. Enligt nuvarande förslag är det öppet för tolkning om handlingsplanen omfattar människor från 0 år och uppåt eller om det framförallt är äldre personer som avses. Innehållet i handlingsplanen indikerar att det är äldre som avses då detta begrepp används frekvent medan yngre åldrar ej benämns. Det finns risk att handlingsplanen inte hamnar rätt organisatoriskt om inte detta tydliggörs.

Förvaltningen föreslår också att det i handlingsplanen tydligare samt tidigare i dokumentet, framgår vilka som är ansvariga för handlingsplanens genomförande och vad som förväntas. Detta kan med fördel läggas in direkt i inledningen. Om det är förenligt med stadens mallar är det fördelaktigt om det redan på omsättsbladet framgår vilka som avses omhänderta handlingsplanen. Bakgrunden till förslaget är att Stockholms stad har ett stort antal styrdokument, vilket medför svårigheter för nämnder och bolag att överblicka och säkerställa efterlevnaden av samtliga styrdokument. Gällande nuvarande handlingsplan för äldrevänlig stad bedömer förvaltningen att åtgärderna framförallt har hamnat hos de avdelningar och nämnder som har äldre som sin målgrupp - så här finns ett extra stort behov av att kommunicera ut att fler behöver omhänderta handlingsplanen. Ett försök till detta är förmodligen namnbytet, men förvaltningen bedömer att det inte är tillräckligt. Gällande ansvariga står det ofta "nämnder och bolag". Det kan vara värdefullt att beskriva detta lite mer specifikt. Inom stadsdelsnämnderna finns det risk att det till exempel blir så att handlingsplanen hamnar enbart hos äldreomsorgsavdelningarna. Vidare betonar planen tvärsektoriellt ansvar, vilket är en styrka, men i vissa delar anges flera ansvariga aktörer utan att en samordnande huvudaktör tydligt pekas ut. För vissa utvecklingsområden kan det finnas behov av att tydligare utse en huvudansvarig aktör med samordningsansvar.

Till varje utvecklingsområde i handlingsplanen finns en punktlista där det beskrivs hur olika parter ska arbeta, till exempel står det; "Nämnders och bolags arbete för en åldersvänlig stad utmärks av intern och extern samverkan och partnerskap.". Det vore bra om punktlisorna kan få en rubrik där det framgår vad det är för typ av punktlista, om det är målsättning, obligatoriska aktiviteter et cetera.

Förvaltningen vill lyfta att det är bra att uppföljning har fått ett eget avsnitt och egen rubrik så det synliggörs att nämnder och bolag, (liksom tidigare) ska ange i sina verksamhetsplaner hur de ska arbeta med handlingsplanen. Förvaltningen är positiv till att planering samt uppföljning av arbetet ska läggas in i verksamhetsplanerna. Handlingsplanen förefaller ge en stor flexibilitet i utförandet vilket kan vara bra. Dock finns inga konkreta mått eller indikatorer inlagda och inte heller någon tidsram. Ambitionsnivån och utvärdering verkar lämnats till nämnder och bolag att själva avgöra. Detta kan sammantaget

försvåra stadens uppföljning av måluppfyllelse och medföra stora skillnader inom staden hur man arbetar med handlingsplanen.

Det vore bra att hänvisa till de rapporter/referenser som använts i handlingsplanen så att den som är intresserad vet var källan kommer ifrån samt ser var det går att fördjupa sig i ämnet. Till exempel står det såhär på sida 11, men det finns ingen referens till påståendet; ”Grupper som löper större risk att drabbas av psykisk ohälsa är äldre kvinnor, ensamboende och ogifta äldre, äldre med låg socioekonomisk position, äldre som bor i särskilt boende, äldre som är mer socialt isolerade och äldre med fysisk ohälsa och funktionsnedsättningar. Fler exempel på särskilt utsatta grupper är nationella minoriteter, hbtqi-personer och våldsutsatta.”

Utvecklingsområde Delaktighet och inflytande

I jämförelse med tidigare handlingsplan verkar ingen förflyttning skett kring vad som förväntas av nämnder och bolag.

För att öka äldres delaktighet och inflytande kan det vara lämpligt att lägga in att brukarundersökningar ska användas i utvecklingsarbetet samt genomföra nya brukarundersökningar om äldres perspektiv saknas/behövs.

Utvecklingsområde Samverkan och partnerskap

En god samverkan är alltid utmanande och det är positivt att avsnittet har utvecklats lite i jämförelse med tidigare handlingsplan.

Utvecklingsområde Social inkludering

Underrubrik Stärkt hälsa och social inkludering

Inom punktlistan i detta avsnitt kanske det går att specificera vilka som ingår i begreppet ”berörda nämnder”. ”Samtliga berörda nämnder ska arbeta för att motverka och bryta ofrivillig ensamhet, digitalt utanförskap och social isolering hos äldre både i ordinärt och särskilt boende.”

Förvaltningen är positiv till att denna åtgärds punkt lagts till ”Äldrenämnden arbetar aktivt och samordnande för nätverksbyggande mellan olika aktörer.”

Utvecklingsområde Bostäder och stadsmiljö

Förvaltningen instämmer att stadsmiljöns gestaltning och innehåll har stor betydelse för äldres självständighet, livskvalitet och förutsättningar att kunna delta i samhället och vistas i staden.

Förvaltningen föreslår att handlingsplanen beskriver tillgänglighetsperspektivet mer utförligt och tydligare då det är en viktig del i att staden är åldersvänlig. Stockholms stad har arbetat mycket med detta så det finns material att ta del av för att kunna utveckla avsnittet. Exempel på material är bland annat Boverkets

krav på tillgänglighet, stadens framkomlighetsstrategi, gångplan och handbok för utformning av en tillgänglig och användbar miljö.

Underrubrik Anpassad stadsmiljö

Det är positivt att klimatanpassningsperspektivet finns med i handlingsplanens del om anpassad stadsmiljö. Det vore bra om det även läggs in åtgärd gällande detta. Stöd bör kunna tas från stadens handlingsplan för klimatanpassning, där nämns barn och äldre som en särskilt viktig målgrupp i detta arbete. Det är dock viktigt att säkerställa att åtgärderna är unika och anpassade utifrån syftet med denna handlingsplan, så att åtgärderna inte förekommer i båda handlingsplanerna och skapar otydlighet. En hänvisning till handlingsplanen för klimatanpassning kan med fördel läggas in.

Gällande avsnitt Anpassad stadsmiljö första åtgärds punkten på sidan 15 ”Trafikkontoret, fastighetskontoret och bostadsbolagen arbetar i samverkan med stadsdelsnämnderna för att trygga platser och för att säkerställa en inkluderande stadsmiljö som är tillgänglig för äldre.” Det kan behöva framgå att stadsdelsnämnderna inte bara är samverkanspart utan också huvudaktör då stadsdelsnämnderna har egen mark och budget.

Förvaltningen föreslår att det läggs till att offentliga platser är viktiga mötesplatser och att målet bör vara att skapa platser som uppmuntrar äldre att komma ut och delta i sociala sammanhang. Att vistas utomhus i gröna miljöer är positivt för hälsan.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Helena Lindström Slotte
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Handlingsplan för åldersvänlig stad, KS 2025/524

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2026-01-30
Helena Lindström Slotte, Avdelningschef	2026-01-30